

«Δημοσιονομικές προοπτικές της ΕΕ, Αγροτική Πολιτική και Προϋπολογισμός 2006»

Γιάννης Τόλιος μέλος της Π.Γ. του ΣΥΝ

1. Εισαγωγή

Οι επιλογές του νέου προϋπολογισμού (2006), φέρνουν για μια ακόμα φορά στο προσκήνιο, το αγροτικό πρόβλημα. Δεν πρόκειται για τις συνηθισμένες προεκτάσεις αντιλαϊκών επιλογών της κυβέρνησης, αλλά για νέες εξελίξεις, που προσδίδουν εκρηκτικές διαστάσεις στο πρόβλημα. Οι ρυθμίσεις της νέας ΚΑΠ, οι συζητήσεις για τις δημοσιονομικές προοπτικές της ΕΕ ως το 2013 και οι διαπραγματεύσεις στον ΠΟΕ, δημιουργούν εντελώς νέα κατάσταση.

2. Προϋπολογισμός ΕΕ και δημοσιονομικές προοπτικές ως το 2013.

Με βάση τις τελευταίες προτάσεις της βρετανικής προεδρίας, προβλέπονται περικοπές κυρίως αγροτικών κονδυλίων και των κονδυλίων για περιφερειακή ανάπτυξη (το λεγόμενο Δ' ΚΠΣ) που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα την Ελλάδα (το μερίδιο της στο Γ' ΚΠΣ ήταν 25 δις ευρώ, ενώ στο Δ' ΚΠΣ είναι ζήτημα αν φθάσουν 20 δις ευρώ). Η βρετανική προεδρία προτείνει πάγωμα των κονδυλίων στο 1,03% του κοινοτικού ΑΕΠ των 25 χωρών (δηλαδή 874 δις ευρώ για την επταετία 2007-13), έναντι 1,14% που είναι σήμερα.

Οι πιστώσεις για την αγροτική ανάπτυξη, προβλέπεται να μειωθούν κατά 5 δις ευρώ (κάτι που πλήττει ιδιαίτερα την Ελλάδα), ενώ από το 2009 με την επανεξέταση όλων των χρηματοδοτήσεων, θα γίνει νέα μείωση των δαπανών. Προβλέπεται επίσης μείωση κατά 10% των πιστώσεων για τα διαρθρωτικά ταμεία που είναι σε βάρος λιγότερο αναπτυγμένων χωρών και κυρίως των 10 νέων μελών. Το αποτέλεσμα των αλλαγών θα είναι μείωση της συνεισφοράς της Γερμανίας, Ολλανδίας, Σουηδίας και διατήρηση των επιστροφών υπέρ της Βρετανίας. Οι αλλαγές στον προϋπολογισμό, θίγουν τις φτωχές χώρες, ευνοούν με τις πλούσιες και δεν προωθούν τη στήριξη της απασχόλησης, της οικονομικής σύγκλισης και κοινωνικής συνοχής.

Για να υπάρξουν δυνατότητες προώθησης του συγκεκριμένου στόχου, πρέπει να αυξηθούν τα κονδύλια του προϋπολογισμού, να εκδημοκρατιστεί η διαδικασία κατάρτισης και να αλλάξει η δομή των εσόδων και δαπανών. Ειδικότερα οι πόροι πρέπει άμεσα να αυξηθούν στο 3,6% του ΑΕΠ ως το 2011 (ετήσια αύξηση 0,5% το χρόνο) και στο 5% το 2013, αφήνοντας ανοικτό τον ορίζοντα για παραπέρα αύξηση στο μέλλον.

3. Κοινή Αγροτική Πολιτική και διαπραγματεύσεις στον ΠΟΕ.

Η νέα ΚΑΠ εκτός από τη συνολική μείωση των κονδυλίων για τον αγροτικό τομέα (με τις ίδιες χρηματοδοτήσεις στηρίζονται αγρότες 25 αντί 15 χωρών), αντικαθιστά ταυτόχρονα τις επιδοτήσεις στην παραγωγή, με ετήσιες εισοδηματικές ενισχύσεις (στο μέσο όρο της τριετίας 2000-2002), οι οποίες θα βαίνουν μειούμενες ως το 2013. Παράλληλα με τα διάφορα «παρακρατήματα» (15-20%), περιορίζει περαιτέρω οι ενισχύσεις.

Το επιχειρήμα «δικαιολόγησης» της ότι οι επιδοτήσεις στρεulώνουν τις τιμές και τον ανταγωνισμό και είναι σε βάρος των αγροτών των αναπτυσσομένων χωρών. Στην πραγματικότητα, πίσω από τις επιλογές της νέας ΚΑΠ, βρίσκονται οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές που εξυπηρετούν συμφέροντα ισχυρών κύκλων της ΕΕ. Ειδικότερα με άνοιγμα της αγοράς των αγροτικών προϊόντων στα αντίστοιχα των αναπτυσσομένων χωρών (μείωση επιδοτήσεων στην εγχώρια αγορά, μείωση δασμών και ποσοτικών περιορισμών), οι μικρομεσαίοι αγρότες στην ΕΕ «θυσιάζονται» προκειμένου τα πολυεθνικά και πολυκλαδικά συγκροτήματα να κερδίσουν πολλαπλάσια από το άνοιγμα των αγορών των αναπτυσσομένων χωρών, στα βιομηχανικά προϊόντα και στις υπηρεσίες. Χαμένοι από αυτήν την πολιτική, δεν θα είναι μόνο οι η οικογενειακή γεωργία «βορρά» και του «νότου» και κερδισμένοι οι μεγάλοι παραγωγοί και οι μεγάλες αναπτυσσόμενες εξαγωγικές χώρες.

Δεν είναι τυχαίο που οι συζητήσεις για τη λήψη τελικών αποφάσεων, (16-17 Δεκέμβρη '05), συνδέθηκαν χρονικά με τις διαπραγματεύσεις στον ΠΟΕ (13-18 Δεκέμβρη '06 στο Χονγκ-Κονγκ). Παρ' ότι η μέχρι τώρα πορεία δεν αφήνει μεγάλες ελπίδες για επίτευξη συμφωνίας (το όλο «πακέτο» εκτός από τα αγροτικά, περιέχει βιομηχανικά προϊόντα, υπηρεσίες, αναπτυξιακή βοήθεια, θέματα ανταγωνισμού, επενδύσεων, δημόσια αγαθά, κá), είναι σαφείς οι επιλογές που προωθούνται.

Όσο για το επιχείρημα της κατάργησης των επιδοτήσεων στο όνομα της πείνας των αναπτυσσομένων χωρών, είναι σε μεγάλο βαθμό υποκριτικό, και αποπροσανατολιστικό. Αν πράγματι αιτία της εξαθλίωσης ήταν οι επιδοτήσεις προς τους αγρότες των αναπτυσσομένων χωρών, τότε θα άξιζε η κατάργησή τους. Ωστόσο οι αιτίες είναι πιο σύνθετες και συνδέονται με το όλο πλέγμα των ανισότιμων σχέσεων μεταξύ «βορρά» και «νότου» (όροι δανεισμού, ανισότιμες ανταλλαγές, τεχνολογική εξάρτηση, στρατιωτικοί εξοπλισμοί, αντιλαϊκά καθεστώτα, κá). Αν κάτι πρέπει άμεσα να καταργηθεί, είναι οι εξαγωγικές επιδοτήσεις που τροφοδοτούν τις πρακτικές «ντάμπινγκ» στο εμπόριο αγροτικών προϊόντων και οι οποίες πλήττουν τους μικρομεσαίους αγρότες των αναπτυσσομένων χωρών.

4. Αγροτικές δαπάνες και Προϋπολογισμός 2006

Ο προϋπολογισμός 2006, αναπαράγει σε διευρυμένη κλίμακα, όλα σχεδόν τα προβλήματα της δημοσιονομικής διαχείρισης της ελληνικής οικονομίας. Τις συνέπειες τις πληρώνουν κυρίως οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι, οι μικρομεσαίοι αγρότες και πλατιά λαϊκά στρώματα. Παρ' ότι η συμμετοχή των αγροτών στην άμεση φορολογία είναι μικρή, έχουν μεγάλη επιβάρυνση στην έμμεση φορολογία, η οποία το 2006 από το ΦΠΑ και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης (πετρελαιοειδή, τσιγάρα, κá), προβλέπεται να ξεπεράσει το 2,2 δις ευρώ ή 9% αύξηση (από 23.480 σε 25.540 εκατ. ευρώ). Από την άλλη οι συνολικές δαπάνες για τον αγροτικό τομέα προβλέπεται να αυξηθούν οριακά. Ειδικότερα από τον τακτικό προϋπολογισμό, προβλέπεται αύξηση 4,4% (από 1.150 σε 1.201 εκατ. ευρώ), και οι επιδοτήσεις κατά 5,9% (από 643 σε 681 εκατ. ευρώ, ή 1,2% στο σύνολο των δαπανών του προϋπολογισμού), κλπ. Ωστόσο το κρίσιμο με τις επιδοτήσεις δεν είναι το ύψος τους, όσο ο τρόπος κατανομής τους (το 75% των κονδυλίων πηγαίνει το 22% των παραγωγών, δηλαδή στις μεγάλες αγροτικές εκμεταλλεύσεις).

Γενικότερα το σύνολο των πάσης φύσεως οικονομικών ενισχύσεων προς τον αγροτικό τομέα, προβλέπεται το 2006 να αυξηθεί από 7.025 σε 7.496 εκατ. ευρώ, ή κατά 6,7%. Ειδικότερα οι δαπάνες για τις συντάξεις ΟΓΑ, προβλέπεται να αυξηθούν από 2.800 σε 2.970 εκατ. ευρώ, ή κατά 6,1%, ενώ για τις αποζημιώσεις ΕΛΓΑ από 280 σε 220 εκατ. ευρώ, δηλαδή μείωση κατά 21,4%. Περικόπονται επίσης οι επιχορηγήσεις προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ (από 29,7 σε 26,2 εκατ. ευρώ), στο ΕΘΙΑΓΕ (από 3,9 σε 3,4 εκατ. ευρώ) και σε λοιπά επιστημονικά εκπαιδευτικά ιδρύματα (από 2,4 σε 2,5 εκατ. ευρώ).

5. Εναλλακτικό πρότυπο ανάπτυξης και στήριξης των αγροτών

Οι επιλογές της νέας ΚΑΠ και η πολιτική της κυβέρνησης, φέρνουν στο προσκήνιο την ανάγκη ριζικής αλλαγής της ασκούμενης αγροτικής πολιτικής και γενικότερα της δημοσιονομικής διαχείρισης. Το πρώτο που χρειάζεται να αλλάξει, είναι να αντιμετωπιστεί ο αγροτικός τομέας ως βασικός μοχλός οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής αναζωογόνησης της υπαίθρου. Γιαυτό και ο ΣΥΝ απορρίπτει την πολιτική της «αποσύνδεσης» των ενισχύσεων από την παραγωγή, δεδομένου ότι μειώνει το εισόδημα και ατονεί το ενδιαφέρον των παραγωγών στην ποσότητα και ποιότητα των προϊόντων, επιταχύνοντας την αποδιάρθρωση της υπαίθρου.

Η αγροτική πολιτική, θα πρέπει να έχει ως αφετηρία:

α) Την εξασφάλιση «αυτοδυναμίας» της χώρας σε βασικά τρόφιμα, λαμβάνοντας υπ' όψη, τις ανάγκες ζωής και απασχόλησης των κατοίκων της υπαίθρου. **β)** Την εφαρμογή της αρχής της «κοινωνικής προτίμησης» στα ελλειμματικά προϊόντα, ιδιαίτερα τα «μεσογειακά» και ανακατανομή των κονδυλίων της ΚΑΠ, από τους μεγάλους παραγωγούς προς τους μικρο-μεσαίους και από τις χώρες του βορρά προς τις χώρες του μεσογειακού νότου.

γ) Την εφαρμογή ενός συνολικού προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, εξειδικευμένο κατά κλάδο και περιοχή, με στόχο την προώθηση νέου παραγωγικού πρότυπου στηριγμένο στην ποιοτική γεωργία («προϊόντα

ονομασίας προέλευσης», «ολοκληρωμένης διαχείρισης» και «βιολογικά»), με ταυτόχρονη απαγόρευση των «μεταλλαγμένων».

δ) Τέλος χρειάζεται να εφαρμοστούν άμεσα μέτρα στήριξης των αγροτών με δραστικό περιορισμό της «ψαλίδας» τιμών παραγωγού-καταναλωτή, μείωση κόστους παραγωγής, έλεγχο στις τιμές των αγροτικών εφοδίων, βελτίωση υποδομών, μείωση έμμεσων φόρων, κρατική χρηματοδότηση ΕΛΓΑ για κάλυψη της παραγωγής κατά 100%, αύξηση αγροτικών συντάξεων ώστε να προσεγγίσουν σταδιακά τις κατώτερες συντάξεις του ΙΚΑ, κ.ά. Η προώθηση όλων αυτών, προϋποθέτει και τον απεγκλωβισμό του αγροτικού και συνεταιριστικού κινήματος από τις δυνάμεις του δικομματισμού και την ανάπτυξη ενός ριζοσπαστικού κινήματος μικρομεσαίων αγροτών, για υπεράσπιση των συμφερόντων τους και την ελπιδοφόρα προοπτική του αγροτικού τομέα.

15.12.2005